

TIIVISTELMÄ

Hyvinvointia edistävä ruokajärjestelmä

Kestävän kehityksen toimikunnan strategian seuranta 2024

VALTIONEUVOSTON KANSLIA
STATSRÅDETS KANSLI

Suomen kestävän kehityksen toimikunnan strategian (2022) vision mukaan tulevaisuuden suomalaisen ruokajärjestelmän pitäisi edistää hyvinvointia tarjoamalla kokonaiskestävästi, kilpailukykyisesti ja eettisesti tuotettua ruokaa, joka on kuluttajien arvostamaa, terveellistä ja turvallista. Strategian vision mukainen ruokajärjestelmä on lisäksi kannattava, sosiaalisesti oikeudenmukainen sekä ilmaston ja ympäristön kannalta kestävä.

Strategian seurannassa jokaisesta muutosalueesta laadittiin oma seuranta-artikkeli, joka lähestyi muutosaluetta systemaattisesti. Näkökulma valittiin ja artikkelin seuranta toteutettiin asiantuntija-haastatteluiden, tieteellisten artikkeleiden ja aihepiiriä käsittelevien selvitysten ja raporttien pohjalta. Hyvinvointia edistävä ruokajärjestelmä muutosalueessa käsiteltiin kasviproteiinien roolia ruokajärjestelmän uudistajina.

Seurannan mukaan Suomi on vielä kaukana kestävästä ruokavaliosta. Pääpaino ravintotottumuksissa on lihan kulutuksessa, joka on lisääntynyt Suomessa viimeisen 30 vuoden aikana. Kokonaisvaltainen muutos vaatii tuotannon ja kysynnän yhteensovittamista sekä ruoka- ja kulutustottumusten muutosta. Kasvipohjaisilla innovaatioilla ja kasviproteiineilla voisi olla tässä keskeinen rooli.

Suomalainen ruokakulttuuri elää ja kehittyy yhteisissä arjen lounashetkissä. Viime vuosina kasvipohjaisia tuotteita ja kasviproteiineja on ollut saatavilla enemmän kuin koskaan. Niistä on tullut osa ravintosuosituksia ja lounasruokaloiden hankintakriteerejä. Asiantuntijoiden mukaan muutoksen vauhdittaminen edellyttää enemmän tutkimusta ja innovaatioita sekä kasviproteiineja edistäviä kokeiluja. Suomessa toimii esimerkiksi ainoastaan yksi palkokasvien proteiinien jalostuslaitos. Tämä pullonkaula rajoittaa kasviproteiinituotteiden innovointia ja tuotantoa, vaikuttaa huoltovarmuuteen ja lisää riippuvuutta tuonnista.

Vaikka kasvipohjaisten tuotteiden kulutus on kasvanut tasaisesti, muutos ruokavaliossa vaatii laajempaa yhteistyötä, investointeja ja avointa keskustelukulttuuria. Investointeja tarvitaan mm. kasvien proteiinien jalostukseen, mikäli haluamme turvata terveellisen ja laadukkaan kotimaisen ruoantuotannon ja kilpailla kasvavilla kansainvälisillä kasviproteiinien markkinoilla.